

[Niels Matthiasen.]

holder teatret det noksom berømte spejl op og lader os se deri, og vi ser os selv, måske ikke altid med lige udelt glæde, måske med vrede eller sorg, måske med begejstring eller tilfredshed. Teatret giver os kriteriet til at afgøre, hvad der er godt, og hvad der er ondt. I et samfund er det politiske liv, de love, vi giver i dette høje ting, dets videnskab, den økonomi, vi kender, en refleks af, hvilke tanker der rører sig i menneskene, men kunsten er menneskenes tanker. Man kan udtrykke sig i et maleri, man kan forme en skulptur, inspireres gennem musik, og man kan gennem bogen åbne nye verdener, men ingen anden kunstart samler som teatret alle kunstneriske udtryksformer til en enhed og levendegør den menneskelige tanke.

Teatret taler tværs igennem tiden, de græske digtere, Shakespeare, Molière, vor egen Holberg og Oehlenschläger og vore dages dramatikere taler til os fra scenen, frigjort af tidens kræfter. Teatret er til lyst, men ej blot til lyst, det er også et våben i demokratiets tjeneste. Det er farligt for dem, som vil undertrykke den frie tanke; det er det, vi har teatret til, men våben koster penge, også teatret koster penge. Det er imidlertid ikke noget nyt. Det har det altid gjort. Tidligere var det konger, fyrster eller mæcener, som betalte teatrets underskud, men i dag må det være os, der i fællesskab må spørge os selv: kan vi undvære teatret, har vi virkelig råd dertil? Vil vor kultur uden teatret ikke blive både fattig og uden sammenhæng? Vist så. Derfor må vi skabe rammerne for et rigt og levende teaterliv, et kæmpende teaterliv. Det er det, denne lovgivning skal medvirke til.

I den højtærede kulturministers fremsættelsestale hed det jo, at de to lovforslag, som i dag behandles, er bygget på den betænkning, som blev afgivet af den teaterkommission, regeringen nedsatte i 1954, og man må måske have lov til at komplimentere den højtærede minister og ministeriet for kulturelle anliggender for, at de på dette grundlag har kunnet formulere en lovgivning, som skaber grundlaget og rammerne for en oplomstring af teatret.

Om selve grundlaget for teaterdrift skal jeg ikke gøre mange bemærkninger. Det

kunne vel være ønskeligt, om der var fri teaternæring. På den anden side er man fra mit partis side enig i den betragtning, at med de få teatre, der i øjeblikket findes, må man sikre, at ikke underholdningsteatret, hvor fremragende det end er, alene bliver rådende. Ikke alene fru Thalia, men også fru Melpomene skal have husrum.

De traditionelle former for teaterdrift her i landet er det kgl. teater, der har sin egen lov, landsdelsscenerne, de rejsende teatre og de private teatre. Med særlig glæde ser man den yderligere fremskudte position, landsdelsscenerne har fået i dette lovfor-slag. Disse scener har gennem de senere år fået en stadig større betydning, og den indsats, der gøres på disse scener, fortjener at få de bedst mulige økonomiske arbejdsmuligheder, som kan udbygge deres position.

Muligheden for oprettelse af en sønderjysk landsdelsscene er væsentlig. En sådan vil kunne få en vældig betydning i den kulturkamp, som nødvendigvis altid vil eksistere i et grænseland. Også skolescenen bør kunne inddrages i dette arbejde. At andre er klar over betydningen af landsdelsscenen i grænselandet, fremgår af lovforslagets bemærkninger, hvor man hører om, at Den vesttyske Forbundsrepublik til de 3 scener i Sydslesvig — Flensborg, Slesvig og Rendsborg — yder mere end 2,1 mill. D-mark i tilskud, fordelt mellem stat og kommune.

Det må også hilses med tilfredshed, at man vil muliggøre egentlige kommunale teatre efter landsdelsscenernes regler.

Lige så vigtig er imidlertid efter min mening § 16 i kapitel 4, der omhandler anden teatervirksomhed, idet jeg går ud fra, at der her ligger en løfteparagraf, som kan finde anvendelse, hvor forsøgsteatre, nye initiativer uden den fornødne kapital, søger at kæmpe sig frem.

Gennem den jyske og den fynske opera har man fået placeret operaen uden for København, og de har fået en smuk placering i offentlighedens bevidsthed. Jeg ville tro, at de bestemmelser, som i lovforslaget findes om opera- og balletvirksomhed, bl. a. kan udnyttes til en udbygning af disse operascener, samtidig med at landsdelsorkestrene bliver udbygget. Det ville vel egentlig være rimeligt, om man sigtede mod en landsopera, f. eks. etableret